Status i uprawnienia pokrzywdzonego w postępowaniu w sprawie odpowiedzialności zawodowej lekarzy weterynarii

Teresa Malinowska

z Katedry Higieny Żywności i Ochrony Zdrowia Publicznego Wydziału Medycyny Weterynaryjnej w Warszawie

Pokrzywdzony w rozumieniu przepisów o odpowiedzialności zawodowej lekarza weterynarii

Ustawa o zawodzie lekarza weterynarii i izbach lekarsko-weterynaryjnych regulująca między innymi odpowiedzialność zawodową lekarzy weterynarii nie definiuje pojęcia pokrzywdzony i nie posługuje się takim terminem (1). Dodane w 2013 r. do tej ustawy przepisy art. 46a, 46b i 58a przyznają określone w nich prawa osobie fizycznej, osobie prawnej lub jednostce organizacyjnej nieposiadającej osobowości prawnej, której dobro prawne zostało bezpośrednio naruszone bądź zagrożone działaniem albo zaniechaniem lekarza weterynarii i która wniosła skargę do rzecznika odpowiedzialności zawodowej (2). Tak określone podmioty odpowiadają, ale tylko w pewnej części, pojęciu pokrzywdzony, które jest używane i zdefiniowane w rozporządzeniu wykonawczych do przedmiotowej ustawy (3). Zgodnie z definicją zamieszczoną w rozporządzeniu, pokrzywdzony to osoba fizyczna, prawna lub inna jednostka organizacyjna nieposiadająca osobowości prawnej, której dobro zostało bezpośrednio naruszone albo zagrożone działaniem bądź zaniechaniem lekarza weterynarii i która wniosła skargę do rzecznika odpowiedzialności zawodowej. W obu przypadkach wspólne są trzy elementy: zakres podmiotowy, skarga do rzecznika odpowiedzialności zawodowej oraz bezpośredniość naruszenia lub zagrożenia działaniem albo zaniechaniem lekarza weterynarii. Różne w obu przypadkach jest dobro podmiotu. Dobro osób lub jednostek organizacyjnych bez osobowości prawnej, którym ustawa przyznaje określone uprawnienia, to dobro prawne. Dobro prawne nie zostało zdefiniowane w prawie. Rozważaniami teoretycznymi w odniesieniu do dobra prawnego zajmuje się doktryna prawna, a jego konkretyzacją organy stosujące prawo karne. Nie wchodząc w bardzo obszerne i wielowątkowe rozważania o pojęciu dobra prawnego, jego funkcji i znaczeniu materialno-prawnym, a uwzględniając dobra chronione prawem karnym skorelowane z czynami zabronionymi i zagrożonymi karą, opisanymi w części szczegółowej ustawy Kodeks karny oraz definicję dobra osobistego człowieka w ustawie Kodeks cywilny, dobro prawne najogólniej można określić jako pewne wartości istotne społecznie chronione prawem, w szczególności materialnym prawem karnym lub w niektórych przypadkach także prawem cywilnym (4, 5). Tak rozumianym dobrem prawnym o indywidualnym charakterze jest między innymi mienie prywatne, skonkretyzowane indywidualnie życie, zdrowie człowieka, dobre imię (cześć), godność, honor, wizerunek, nazwisko, nietykalność cielesna lub określone aspekty wolności. Dobrem prawnym o ściśle społecznym charakterze jest na przykład bezpieczeństwo powszechne, porządek publiczny, środowisko naturalne lub wymiar sprawiedliwości. Niektóre z dóbr chronionych prawem oprócz charakteru społecznego mają także charakter indywidualny/osobisty. Identyfikacja dobra prawnego osoby fizycznej bądź prawnej lub jednostki organizacyjnej bez osobowości prawnej bezpośrednio naruszonego albo zagrożonego, w tym działaniem lub zaniechaniem lekarza weterynarii, oraz identyfikacja przepisu prawnego zapewniającego ochronę takiemu dobru, nie powinna stwarzać trudności, choć niewątpliwie wymaga profesjonalizmu prawniczego, który nie jest przynależny zawodom innym niż prawnicze. O naruszeniu lub zagrożeniu dobra prawnego oraz ewentualnej sankcji karnej lub o rozstrzygnięciu sporu między podmiotami prawa cywilnego, w tym o odszkodowaniu albo zadośćuczynieniu z tytułu jego naruszenia orzekają sądy powszechne. Uprawnień takich nie posiadają żadne sądy zawodowe, w tym sąd lekarsko-weterynaryjny.

Dobro, o którym mowa w definicji pokrzywdzonego zamieszczonej w rozporządzeniu w sprawie postępowania dotyczącego odpowiedzialności zawodowej lekarza weterynarii, nie zostało ograniczone do dobra chronionego prawem, etyką zawodową lekarza weterynarii lub inną normą. Zatem dobro to może być szeroko rozumiane, w tym nawet jako dobro pozbawione jakiejkolwiek ochrony. Znawcy przedmiotu mogą kwestionować taką tezę, wychodząc z założenia, że dobro pozbawione jakiejkolwiek ochrony nie może być naruszone lub zagrożone, w tym działaniem bądź zaniechaniem lekarza weterynarii. Moim zdaniem może, bo wynika to ze specyfiki działalności lekarza weterynarii, w szczególności jeśli nie zostało określone, że bezpośrednie naruszenie lub zagrożenie dobra wynika z zawinionego działania albo zaniechania lekarza weterynarii, głównie o znamionach przewinienia zawodowego. A tego brakuje w definicji pokrzywdzonego. Wobec tego rodzaju wątpliwości i niejasności definicja pokrzywdzonego zamieszczona w rozporządzeniu w sprawie postępowania dotyczącego odpowiedzialności zawodowej lekarza weterynarii wymaga koniecznej i jak najszybszej rozsądnej zmiany. Tym bardziej że niejasności w tej kwestii nie mogą być rozstrzygane przy uwzględnieniu przepisów ustawy Kodeks postępowania karnego, do których odsyła ustawa o zawodzie lekarza weterynarii i izbach lekarsko-weterynaryjnych.

W rozumieniu przepisów kodeksu postępowania karnego pokrzywdzonym jest osoba fizyczna lub prawna, której dobro prawne, a nie jakiekolwiek inne, zostało bezpośrednio naruszone bądź zagrożone przez przestępstwo (6). Poza osobą fizyczną albo prawną, pokrzywdzonym w postępowaniu karnym może być także niemającą osobowości prawnej instytucja państwowa lub samorządowa, a także inna jednostka organizacyjna posiadająca zdolność prawną oraz zakład ubezpieczeń. Przy tym zakład ubezpieczeń uważa się za pokrzywdzonego wyłącznie w zakresie, w jakim pokrył szkodę wyrządzoną pokrzywdzonemu przez przestępstwo lub jest zobowiązany do jej pokrycia. Ponadto w sprawach o przestępstwa przeciwko prawom osób wykonujących pracę zarobkową prawa pokrzywdzonego mogą wykonywać organy Państwowej Inspekcji Pracy, a w sprawach o przestępstwa, którymi wyrządzono szkodę w mieniu instytucji państwowej lub samorządowej bądź jednostki organizacyjnej posiadającej zdolność prawną – organy kontroli państwowej, które w zakresie swojego działania ujawniły przestępstwo lub wystąpiły o wszczęcie postępowania (6).

Z porównania definicji prawnej pokrzywdzonego zamieszczonej w ustawie Kodeks postępowania karnego oraz w rozporządzeniu wykonawczym do ustawy o zawodzie lekarza weterynarii i izbach lekarsko-weterynaryjnych jednoznacznie wynika, że pojęcia pokrzywdzonego w obu przypadkach znacząco się różnią. Pokrzywdzony, o którym mowa w ustawie Kodeks postępowania karnego nie jest tożsamy także z osobą fizyczną lub prawną

bądź jednostką organizacyjną bez osobowości prawnej, której dobro prawne zostało bezpośrednio naruszone lub zagrożone działaniem lub zaniechaniem lekarza weterynarii i która wniosła skargę do rzecznika odpowiedzialności zawodowej, a której uprawnienia przyznaje ustawa o zawodzie lekarza weterynarii i izbach lekarsko-weterynaryjnych. Po pierwsze różnice występują w zakresie podmiotowym. Jednostka organizacyjna bez osobowości prawnej może uzyskać status pokrzywdzonego w postępowaniu karnym, jeżeli jest instytucją państwową lub samorządową, a inna jeśli posiada zdolność prawną. W postępowaniu w sprawach odpowiedzialności zawodowej lekarza weterynarii status pokrzywdzonego uzyskuje każda jednostka organizacyjna nieposiadająca osobowości prawnej, jeśli spełnia pozostałe przesłanki definicji pokrzywdzonego. Po drugie status pokrzywdzonego w postępowaniu karnym wyznacza dobro prawne bezpośrednio naruszone lub zagrożone przez przestępstwo. Nawet jeśli jest to wyrażone dużym skrótem myślowym, to przestępstwo jest nie tylko określonym w ustawie czynem zabronionym i zagrożonym karą w niej określoną, ale także zawinionym, pozostającym w korelacji z dobrem chronionym materialnym prawem karnym (4). W definicji pokrzywdzonego zamieszczonej w rozporządzeniu w sprawie postępowania dotyczącego odpowiedzialności zawodowej lekarza weterynarii zarówno pojęcie dobra nie zostało ograniczone do chronionego prawem lub jakąkolwiek inną normą, jak i działanie bądź zaniechanie, którym ono zostało bezpośrednio naruszone lub zagrożone przez lekarza weterynarii nie jest jednoznacznie określone ani ograniczone do zawinionego. Po trzecie status pokrzywdzonego w postępowaniu w sprawie odpowiedzialności zawodowej lekarza weterynarii został dodatkowo uwarunkowany wniesieniem skargi do rzecznika odpowiedzialności zawodowej. Ten warunek nie jest wymagany do uzyskania statusu pokrzywdzonego w postępowaniu karnym. Nie można zatem w odniesieniu do pojęcia pokrzywdzonego, o którym mowa w przepisach o odpowiedzialności zawodowej lekarzy weterynarii, posiłkować się przepisami Kodeksu postępowania karnego określającymi pojęcie pokrzywdzonego w postępowaniu karnym. Przy tym nie chodzi o to, aby pojęcie pokrzywdzonego w postępowaniu karnym i w postępowaniu w sprawie odpowiedzialności zawodowej lekarza weterynarii było tożsame. Jest to z oczywistych względów nierealne i nieuzasadnione. Niemniej jeśli odpowiedzialność zawodowa ma charakter karny, a uczestnikiem w takim postępowaniu jest lub może być pokrzywdzony, to jego status powinien być określony zbliżonymi w charakterze przesłankami, a co najmniej określonymi jednoznacznie i jednolicie w przepisach ustawy i rozporządzenia wykonawczego regulujących postępowanie w przedmiocie odpowiedzialności zawodowej lekarza weterynarii. Jest to tym istotniejsze, że postępowanie w sprawie odpowiedzialności zawodowej lekarza weterynarii, zarówno na etapie wyjaśniającym, jak i orzekającym, jest prowadzone przez organy samorządu zawodowego, których funkcje pełnią wyłącznie lekarze weterynarii, a nie osoby z wykształceniem prawniczym.

Istotnym elementem przesądzającym o uzyskaniu status pokrzywdzonego, zarówno w postępowaniu karnym, jak i postępowaniu w sprawie odpowiedzialności zawodowej lekarza weterynarii, jest bezpośredniość naruszenia lub zagrożenia dobra, w tym dobra prawnego określonych podmiotów. Oznacza to, że między działaniem lub zaniechaniem, w tym zawinionym lekarza weterynarii, a naruszonym lub zagrożonym dobrem nie ma ogniw pośrednich. Jakie zatem dobro osoby fizycznej lub innego podmiotu może być bezpośrednio naruszone lub zagrożone, w szczególności zawinionym działaniem lub zaniechaniem lekarza weterynarii. Niewątpliwie bezpośredniość może wystąpić w przypadku naruszenia lub zagrożenia życia lub zdrowia konkretnej osoby fizycznej, jej prywatnego mienia, nazwiska, godności, wizerunku, nietykalności, a nawet uprawnień skorelowanych z powinnościami lekarza weterynarii określonymi w Kodeksie Etyki Lekarza Weterynarii. W szczególności uprawnienia do swobody wyboru lekarza weterynarii, do informacji o zakresie i cenach świadczonych usług, o możliwości uzyskania pomocy poza godzinami pracy zakładu leczniczego dla zwierząt, informacji o rozpoznaniu, zamierzonym postępowaniu i związanym z nim ryzykiem (7). Nie jest już tak oczywistą bezpośredniość naruszenia lub zagrożenia dobra, gdy lekarz weterynarii działaniem lub zaniechaniem, nawet zawinionym, spowoduje śmierć zwierzęcia, obniżenie sprawności lub pogorszenie zdrowia, lub szerzej rozumianego jego dobrostanu. W takim przypadku bezpośredniość naruszenia albo zagrożenia dobra jest możliwa tylko przy założeniu, że zwierzęta mimo że jako istoty czujące i zdolne do cierpienia są nie tylko objęte ochroną prawną przed narażaniem ich na niepotrzebny ból lub cierpienie, są także dobrem o charakterze indywidualnym osoby fizycznej, prawnej lub jednostki organizacyjnej. Przy tym trudno jest obronić tezę, że zwierzę nie będąc przecież ani rzeczą, ani mieniem w znaczeniu prawa cywilnego, jest indywidualnym dobrem prawnym takich podmiotów. Jest istotą żywą i jako takiej prawo przyznaje samoistną ochronę prawną, w szczególności chroni jego szeroko rozumiany dobrostan (8, 9, 10, 11). Zwierzę będzie zatem ogniwem pośrednim między nawet zawinionym działaniem lub zaniechaniem lekarza weterynarii a mieniem posiadacza zwierzęcia narażonym bądź zagrożonym obniżeniem wartości, utratą albo kosztami dodatkowego leczenia zwierzęcia. W takim przypadku brak jest bezpośredniości między działaniem lub zaniechaniem lekarza weterynarii, a naruszeniem bądź zagrożeniem mienia, niezależnie, czy będzie ono rozumiane jako dobro, czy dobro prawne posiadacza zwierzęcia. Brak bezpośredniości naruszenia lub zagrożenia dobra/dobra prawnego wyklucza możliwość uzyskania statusu pokrzywdzonego w postępowaniu w sprawach odpowiedzialności zawodowej lekarza weterynarii. Jednak w praktyce bardzo często ten element bezpośredniości naruszenia lub zagrożenia dobra/dobra prawnego nie jest uwzględniany. Błędem jest natomiast niemal automatyczne uznawanie za pokrzywdzonego podmiotu, który wniósł skargę do rzecznika odpowiedzialności zawodowej. Przy tym należy odróżnić pokrzywdzonego od poszkodowanego. Poszkodowany to pojęcie występujące w prawie cywilnym (5). Jest nim podmiot, któremu została wyrządzona szkoda bezpośrednio lub pośrednio czynem niedozwolonym, nienależytym wykonaniem lub niewykonaniem zobowiązania. Przewinienie zawodowe lekarza weterynarii samo w sobie może być czynem niedozwolonym, w tym nieetycznym, lub przyczyną nienależytego wykonania albo niewykonania zobowiązania i szkody z tego wynikającej. Nie uzasadnia to jednak utożsamiania poszkodowanego z pokrzywdzonym. Każdy pokrzywdzony może być poszkodowanym w rozumieniu prawa cywilnego, ale nie każdy poszkodowany może uzyskać status pokrzywdzonego w postępowaniu w sprawie odpowiedzialności zawodowej lekarza weterynarii ani w postępowaniu karnym. Nie wyklucza to możliwości dochodzenia odszkodowania w procesie cywilnym albo w postępowaniu karnym, bowiem status poszkodowanego w rozumieniu prawa cywilnego nie jest uzależniony od bezpośredniości między szkodą a zawinionym działaniem lub zaniechaniem sprawcy szkody (5, 6). Wprawdzie szkoda musi być skutkiem zawinionego działania lub zaniechania jej sprawcy, ale może być skutkiem także pośrednim (5).

Podsumowując, status pokrzywdzonego w postępowaniu w sprawie odpowiedzialności zawodowej lekarza weterynarii może uzyskać osoba fizyczna, prawna lub jednostka organizacyjna bez osobowości prawnej, pod warunkiem że są spełnione łącznie wszystkie warunki przyznania takiego statusu określone w rozporządzeniu w sprawie postępowania dotyczącego odpowiedzialności zawodowej lekarza

weterynarii (3). W rozporządzeniu tym zostały określone także uprawnienia pokrzywdzonego w przedmiotowym postępowaniu, a w 2013 r. zostały określone w ustawie o zawodzie lekarza weterynarii i izbach lekarsko-weterynaryjnych uprawnienia takich podmiotów, których dobro prawne zostało bezpośrednio naruszone lub zagrożone działaniem bądź zaniechaniem lekarza weterynarii. Przyjmując, że dobro prawne mieści się w szeroko rozumianym pojęciu dobra, za pokrzywdzonego w postępowaniu w sprawach odpowiedzialności zawodowej lekarza weterynarii można uznać także podmioty określone w ustawie. Jednak w aktualnym stanie prawnym uprawnienia takich podmiotów w postępowaniu w sprawach odpowiedzialności zawodowej lekarzy weterynarii są nieco odmienne od uprawnień pokrzywdzonego w rozumieniu przepisów rozporządzenia wykonawczego do ustawy (1, 3).

Uprawnienia pokrzywdzonego w postępowaniu wyjaśniającym

W rozporządzeniu w sprawie postępowania dotyczącego odpowiedzialności zawodowej lekarza weterynarii zostały ogólnie określone dwa uprawnienia pokrzywdzonego – do zgłoszenia wniosków dowodowych oraz przeglądania akt sprawy (3). Nie ulega zatem wątpliwości, że z takich uprawnień może korzystać w postępowaniu wyjaśniającym pokrzywdzony w szerokim rozumieniu określonym w rozporządzeniu, jak i pokrzywdzony w wąskim rozumieniu ustawowym. Ale tylko pokrzywdzony w wąskim rozumieniu ustawowym, czyli taki, którego dobro prawne zostało bezpośrednio naruszone lub zagrożone działaniem albo zaniechaniem lekarza weterynarii, może ustanowić i korzystać z pełnomocników, którymi mogą być lekarze weterynarii, adwokaci lub radcowie prawni (1, 2). Przy tym tak rozumianemu pokrzywdzonemu, a więc i jego pełnomocnikom, rzecznik odpowiedzialności zawodowej może ograniczyć dostęp do akt sprawy w zakresie przewidzianym w ustawach. Pokrzywdzony, którego dobro inne, niż prawne zostało naruszone lub zagrożone działaniem lub zaniechaniem lekarza weterynarii, nie posiada uprawnienia do ustanowienia i korzystania z pełnomocnika, ale też rzecznik odpowiedzialności zawodowej nie jest upoważniony do ograniczenia tak rozumianemu pokrzywdzonemu dostępu do akt sprawy, co nie oznacza, że pokrzywdzony może wykonywać odpisy lub kserokopie takich akt, a tym bardziej żądać ich dostarczania (3).

Trzecie uprawnienie szeroko rozumianego pokrzywdzonego, szczegółowo określone w rozporządzeniu, to uprawnienie do wniesienia zażalenia na postanowienie rzecznika odpowiedzialności zawodowej o odmowie wszczęcia postępowania wyjaśniającego oraz na postanowienie o umorzeniu postępowania. W konsekwencji pokrzywdzony ma prawo do otrzymania, a rzecznik odpowiedzialności zawodowej ma obowiązek doręczenia pokrzywdzonemu przedmiotowych postanowień wraz z uzasadnieniem. Pokrzywdzony ma także prawo do otrzymania informacji od rzecznika odpowiedzialności zawodowej o skierowaniu do sądu lekarsko-weterynaryjnego wniosku o ukaranie lekarza weterynarii.

Zakres uprawnień pokrzywdzonego zarówno w szerokim, jak i wąskim rozumieniu tego pojęcia, wynikający z przepisów regulujących postępowanie wyjaśniające w sprawach odpowiedzialności zawodowej lekarza weterynarii, nie jest wystarczający do uznania pokrzywdzonego za stronę takiego postępowania. Uprawnień tych, w tym co do bycia stroną postępowania wyjaśniającego, nie można dodatkowo wyprowadzać z przepisów Kodeksu postępowania karnego. Ustawa o zawodzie lekarza weterynarii i izbach lekarsko-weterynaryjnych, odsyłając do nich, jednoznacznie wyłącza taką możliwość. Stanowi, że w sprawach nieuregulowanych w ustawie

DOKSYCYKLINA 100

Jedyna na polskim rynku stężona Doksycyklina. Nie powoduje działań ubocznych związanych z obecnością wypełniaczy.

Zawartość substancji czynnej (-ch) i innych substancji: 100 g produktu zawiera: Substancja czynna: Doksycykliny hyklan 100 g (co odpowiada 87 g doksycykliny).

Wskazania lecznicze: Kury: Leczenie chorób bakteryjnych przewodu pokarmowego wywoływanych przez *Escherichia coli*, *Salmonella enteritidis* wrażliwych na działanie doksycykliny. Świnie: Leczenie chorób bakteryjnych układu oddechowego wywoływanych przez *Actinobacillus pleuropneumoniae, Pasteurella multocida, Mycoplasma hyopneumoniae* oraz chorób bakteryjnych przewodu pokarmowego wywoływanych przez *Escherichia coli* wrażliwych na działanie doksycykliny.

Przeciwwskazania: Nie stosować w przypadku nadwrażliwości na tetracykliny. Nie stosować w przypadku niewydolności nerek i wątroby.

Działania niepożądane: Mogą wystąpić reakcje alergiczne i nadwrażliwość na światło. W przypadku podejrzenia wystąpienia działania niepożądanego należy przerwać podawanie leku. O wystąpieniu działań niepożądanych po podaniu tego produktu lub zaobserwowaniu jakichkolwiek niepokojących objawów nie wymienionych w ulotce (w tym również objawów u człowieka na skutek kontaktu z lekiem), należy powiadomić właściwego lekarza weterynarii.

Docelowe gatunki zwierząt: Świnia, kura.

Dawkowanie dla każdego gatunku, droga (-i) i sposób podania: Do podania w wodzie do picia.

Okres karencji: Kura, świnia: Tkanki jadalne – 7 dni.

www.vetos-farma.com.pl

VETOS FARMA
GRUPA VETOS-FARMA

Przedsiębiorstwo Farmaceutyczne Okoniewscy **"VETOS-FARMA" Sp. z o.o.**

Producent:
ul. Dzierżoniowska 21, 58-260 Bielawa
tel. +48 (074) 833-45-65, fax +48 (074) 833-56-69
biuro@vetos-farma.com.pl

Przedstawiciel:
ul. Zachodnia 6, 63-322 Gołuchów
tel. +48 (062) 761-50-55, fax +48 (062) 761-77-15
biuro2@vetos-farma.com.pl

do postępowania w przedmiocie odpowiedzialności zawodowej nie stosuje się przepisów kodeksu postępowania karnego o postępowaniu przygotowawczym, które w swej istocie odpowiada postępowaniu wyjaśniającemu prowadzonemu przez rzecznika odpowiedzialności zawodowej. Z tym zastrzeżeniem, że rzecznik odpowiedzialności zawodowej prowadzi postępowanie wyjaśniające w sprawach odpowiedzialności zawodowej, a nie w sprawie naruszenia dobra lub dobra prawnego szeroko lub wąsko rozumianego pokrzywdzonego.

Uprawnienia pokrzywdzonego w postępowaniu orzekającym

Jeśli pokrzywdzony nie korzysta z możliwości występowania w postępowaniu przed sądem lekarsko-weterynaryjnym w charakterze oskarżyciela posiłkowego, zakres jego uprawnień jest ograniczony do wyraźnie wskazanych w przepisach ustawy o zawodzie lekarza weterynarii i izbach lekarsko-weterynaryjnych oraz rozporządzenia w sprawie postępowania dotyczącego odpowiedzialności zawodowej lekarza weterynarii (1, 3). Zgodnie z przepisami przedmiotowego rozporządzenia w postępowaniu przed sądem lekarsko-weterynaryjnym I instancji pokrzywdzonemu, niezależnie od charakteru jego dobra bezpośrednio naruszonego lub zagrożonego, przysługuje uprawnienie do złożenia zażalenia na postanowienie sądu o umorzeniu postępowania, gdy zachodzą przesłanki umorzenia bez potrzeby rozpoznania sprawy na rozprawie. Postanowienie takie sąd lekarsko-weterynaryjny wydaje na posiedzeniu niejawnym i doręcza pokrzywdzonemu. Sąd lekarsko-weterynaryjny doręcza pokrzywdzonemu, wydane w takim samym trybie, również postanowienie o zawieszeniu postępowania, przekazaniu sprawy rzecznikowi odpowiedzialności zawodowej w celu uzupełnienia postępowania wyjaśniającego, a także o skierowaniu sprawy do rozpoznania na rozprawie. Na takie postanowienia nie przysługuje pokrzywdzonemu zażalenie, zatem cel ich doręczenia ma charakter wyłącznie informacyjny.

Pokrzywdzony ma uprawnienie do złożenia wniosku o udzielenie mu głosu na rozprawie (3). Przewodniczący składu orzekającego, jeżeli uzna za zasadne, może uwzględnić wniosek pokrzywdzonego i udzielić mu głosu po zakończeniu postępowania dowodowego, a przed końcowymi przemówieniami stron i obrońców. Jest to jedyny moment, w którym pokrzywdzony niebędący członkiem samorządu zawodowego lekarzy weterynarii może uczestniczyć w rozprawie przed sądem lekarsko-weterynaryjnym I instancji, w tym z uwagi na jawność rozprawy tylko dla członków samorządu zawodowego. Jawność rozprawy może zostać wyłączona także dla członków samorządu lekarsko-weterynaryjnego. Orzeczenie kończące postępowanie przed sądem lekarsko-weterynaryjnym, jego przewodniczący ogłasza tylko stronom, ale odpis orzeczenia wraz z jego uzasadnieniem i pouczeniem o środkach odwoławczych i terminie ich wniesienia doręcza także pokrzywdzonemu. Pokrzywdzony jest uprawniony do wniesienia odwołania od takiego orzeczenia, ale tylko w części dotyczącej winy lekarza weterynarii.

Ponadto, w związku z przepisem § 15 rozporządzenia w sprawie postępowania dotyczącego odpowiedzialności zawodowej lekarza weterynarii, w którym zostało użyte bez bliższego określenia sformułowanie „w toku postępowania", można domniemywać, że pokrzywdzony podobnie jak w postępowaniu wyjaśniającym prowadzonym przez rzecznika odpowiedzialności zawodowej, jest uprawniony do zgłoszenia wniosków dowodowych także do sądu. Jednakże, o ile takie uprawnienie pokrzywdzonego nie budzi wątpliwości w postępowaniu wyjaśniającym, to już w postępowaniu orzekającym jest co najmniej kontrowersyjne. Nie tylko z powodu braku możliwości czynnego udziału pokrzywdzonego w tym postępowaniu, bo wniosek dowodowy może on złożyć do sądu na piśmie, ale przede wszystkim dlatego, że wnioski dowodowe powinny zostać złożone przez niego w postępowaniu wyjaśniającym i ewentualnie wykorzystane przez rzecznika odpowiedzialności zawodowej w celu, dla którego jest prowadzone postępowanie. W tym kontekście i z uwagi na możliwość występowania pokrzywdzonego w charakterze świadka przed sądem lekarsko-weterynaryjnym oraz jawność rozprawy tylko dla członków samorządu lekarsko-weterynaryjnego, budzi wątpliwości również uprawnienie pokrzywdzonego do przeglądania akt sprawy w toku postępowania orzekającego. Wprawdzie organ prowadzący postępowanie, a więc także sąd lekarsko-weterynaryjny, może ograniczyć dostęp do akt sprawy, ale tylko pokrzywdzonemu w wąskim rozumieniu, czyli takiemu, którego dobro prawne, a nie jakiekolwiek inne dobro, zostało bezpośrednio naruszone lub zagrożone działaniem bądź zaniechaniem lekarza weterynarii i tylko w zakresie przewidzianym w ustawach (1). Sąd lekarsko-weterynaryjny, podobnie jak rzecznik odpowiedzialności zawodowej, nie może ograniczyć dostępu do akt sprawy pokrzywdzonemu, którego dobro inne niż chronione prawem zostało bezpośrednio naruszone lub zagrożone działaniem albo zaniechaniem lekarza weterynarii (1, 3).

Podobnie uprawnienie do ustanowienia i korzystania z pomocy pełnomocnika w postępowaniu przed sądem lekarsko-weterynaryjnym zostało przyznane tylko osobie fizycznej, osobie prawnej lub jednostce organizacyjnej nieposiadającej osobowości prawnej, której dobro prawne zostało bezpośrednio naruszone lub zagrożone działaniem bądź zaniechaniem lekarza weterynarii (1). Pokrzywdzony, którego dobro inne niż chronione prawem zostało bezpośrednio naruszone lub zagrożone działaniem bądź zaniechaniem lekarza weterynarii, nie posiada takiego uprawnienia. (1, 3). Nie ma to jednak większego znaczenia z uwagi na minimalne uprawnienia pokrzywdzonego w postępowaniu przed sądem lekarsko-weterynaryjnym, a pełnomocnik może reprezentować pokrzywdzonego tylko w zakresie jego uprawnień. W żadnym wypadku pełnomocnik nie może zastępować pokrzywdzonego powołanego przez sąd lekarsko-weterynaryjny do złożenia zeznań w charakterze świadka.

W związku z tym, że w postępowaniu przed sądem lekarsko-weterynaryjnym II instancji stosuje się odpowiednio przepisy o postępowaniu przed sądem I instancji, zakres uprawnień pokrzywdzonego w postępowaniu przed sądem II instancji nie ulega zmianie (3). Natomiast uprawnionym do otrzymania prawomocnego orzeczenia kończącego postępowanie przed sądem lekarsko-weterynaryjnym II instancji i do złożenia od takiego orzeczenia kasacji do Sądu Najwyższego jest tylko pokrzywdzony w wąskim rozumieniu, czyli taki, którego dobro prawne, a nie jakiekolwiek inne dobro, zostało bezpośrednio naruszone lub zagrożone działaniem bądź zaniechaniem lekarza weterynarii (1). Zakres kasacji jest szerszy niż odwołania, które może wnieść każdy pokrzywdzony od orzeczenia sądu lekarsko-weterynaryjnego wydanego w I instancji. Kasacja może być wniesiona przez pokrzywdzonego z powodu uchybień proceduralnych, o których mowa w art. 439 § 1 Kodeksu postępowania karnego lub rażącego naruszenia prawa, a także z powodu niewspółmierności kary, ale musi być sporządzona i podpisana przez pełnomocnika będącego adwokatem lub radcą prawnym (1, 6).

Z większego zakresu uprawnień w postępowaniu przed sądami lekarsko-weterynaryjnymi pokrzywdzony może korzystać, jeżeli złoży oświadczenia, że będzie działał w charakterze oskarżyciela posiłkowego (1, 6). Pokrzywdzony może złożyć takie oświadczenie po wniesieniu do sądu lekarsko-weterynaryjnego przez rzecznika odpowiedzialności zawodowej wniosku o ukaranie lekarza weterynarii, ale nie później niż do czasu rozpoczęcia rozprawy. Oskarżyciel posiłkowy uczestniczy w postępowaniu orzekającym w charakterze strony i może korzystać z pomocy ustanowionego przez siebie pełnomocnika (6). Zagadnienie występowania przez pokrzywdzonego w charakterze

oskarżyciela posiłkowego w postępowaniu w sprawach odpowiedzialności zawodowej lekarza weterynarii jest jednak problematyczne z kilku powodów, których przedstawienie przekracza zakres tego artykułu.

Piśmiennictwo

1. Ustawa z 21 grudnia 1990 r. o zawodzie lekarza weterynarii i izbach lekarsko-weterynaryjnych (Dz.U. z 2014 r., poz. 1509).
2. Ustawa z 19 kwietnia 2013 r. o zmianie ustawy o izbach lekarskich oraz niektórych innych ustaw (Dz. U poz. 779),
3. Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Gospodarski Żywnościowej z 29 lipca 1993 r. w sprawie postępowania dotyczącego odpowiedzialności zawodowej lekarza weterynarii (Dz.U. nr 79, poz. 371).
4. Ustawa z 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny (Dz.U. z 1997 r., nr 88, poz. 553, z późn. zm.).
5. Ustawa z 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny (Dz.U. z 2014 r., poz. 121, z późn. zm.).
6. Ustawa z 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego (Dz.U. z 1997 r., nr 89, 555, z późn. zm.).
7. Uchwała nr 3/2008/VII Krajowego Zjazdu Lekarzy Weterynarii – Kodeks Etyki Lekarza Weterynarii.
8. Ustawa z 21 sierpnia 1997 r o ochronie zwierząt (Dz.U. z 2013 r., poz 856, z późn. zm.).
9. Ustawa z 15 stycznia 2015 r. o ochronie zwierząt wykorzystywanych w celach naukowych lub edukacyjnych (Dz.U. z 2015 r., poz. 266).
10. Rozporządzenie Rady nr 1/2005/UE z 22 grudnia 2004 r. w prawie ochrony zwierząt podczas transportu (Dz. Urz. UE L 3 z 5.01.2005, str. 1).
11. Rozporządzenie Rady nr 1099/2009/UE z 24 września 2009 r. w sprawie ochrony zwierząt podczas ich uśmiercania (Dz. Urz. UE L 303 z 18.11.2009, str. 1).

Dr hab. Teresa Malinowska, ul. Nowoursynowska 159, 02-776 Warszawa